

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om rapport 2025/14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen [LI2026/00492]

Er beteckning: LI2026/00492

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att nuvarande regler om markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen behöver ändras. Förslag 1 begränsar dagens ordning och behåller samtidigt ett incitament för juridiska personer att medverka till formellt skydd. Förslag 2 tillgodoser ägarbalansen tydligare, men kan minska juridiska personers incitament att medverka till formellt skydd.

Länsstyrelsen anser att statligt ägd ersättningsmark bör utredas som ett viktigt komplement, särskilt om förslag 2 genomförs.

Allmänna synpunkter

Nuvarande regler kan påverka konkurrensen om jord- och skogsbruksfastigheter och kan försvåra för fysiska personer att förvärva mark. Samtidigt har reglerna underlättat frivilliga överenskommelser om formellt skydd av skog med höga naturvärden, särskilt i områden där större naturskogar ägs av juridiska personer.

I Jämtlands län kan detta särskilt få betydelse för kvarvarande större sammanhängande naturskogar nedanför fjällskogarna, där frivilliga överenskommelser är viktiga för långsiktigt bevarande.

Förslag till ändrade regler i 6 § första stycket jordförvärvslagen

Förslag 1

Förslag 1 tar bort möjligheten att tillgodoräkna sig framtida avståenden och begränsar kompensation till mark där äganderätten har övergått. Naturvårdsåtgärder där äganderätten behålls kan inte längre användas. Förslaget tar bort en problematisk del av dagens ordning men innebär att avståenden till staten fortsatt kan ge juridiska personer förvävsutrymme.

Förslag 2

Förslag 2 innebär att juridiska personer inte längre kan använda avståenden till staten som kompensation. Endast avståenden till fysiska personer kan tillgodoräknas. Förslaget tillgodoser ägarbalansen tydligare och kan minska risken för prisdrivande effekter, men kan minska juridiska personers incitament att medverka till formellt skydd. Konsekvenserna bör analyseras vidare, särskilt i Jämtlands län där frivilliga överenskommelser är viktiga.

Alternativa och kompletterande lösningar

Statligt ägd ersättningsmark bör utredas som komplement, särskilt vid ett genomförande av förslag 2. Det krävs tydliga ramar för ansvar, kontroll, dokumentation och uppföljning, och det måste säkerställas att samma avstående inte används både för ersättningsmark och kompensationsförvärv.

Åtgärder för effektiv och rättssäker handläggning

Länsstyrelsen är positiv till tydligare gemensamma rutiner för markbalansredovisning, tillämpning av femårsregeln, kontroll av kompensationsmark och förtydliganden av vilka områdesskydd som omfattas. En mer enhetlig handläggning stärker rättssäkerheten och möjliggör nationell uppföljning av effekterna på ägarbalansen och fastighetsmarknaden.

Samlad bedömning

Reglerna behöver ändras. Förslag 1 begränsar dagens ordning och behåller incitament för juridiska personer att sälja mark till staten för naturvårdsändamål. Förslag 2 tillgodoser ägarbalansen tydligare och kan minska risken för prisdrivande effekter, men kan samtidigt minska juridiska personers incitament att medverka till formellt skydd. Länsstyrelsen bedömer därför att konsekvenserna av förslag 2 behöver utredas närmare om förslaget genomförs.

Länsstyrelsen anser också att statligt ägd ersättningsmark bör utredas som ett viktigt komplement, särskilt om förslag 2 genomförs.

Valet mellan förslagen innebär ett vägval: att antingen tydligare bevara ägarbalansen eller i högre grad behålla förutsättningar för frivilliga överenskommelser om formellt skydd av skog med mycket höga naturvärden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung och länsråd Susanna Löfgren. Föredragande funktionschef Madeliene Larsen och handläggare Håkan Olofsson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.